

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

1971 чыл.
СЕНТЯБРЬ
19
ВОСКРЕСЕНЬЕ
№ 225 (8685).
Өртөз 2 көп.

Л. И. Брежневтин В. Брандт-биле беседазы

ЯЛТА. сентябрь 17. (СЭТА). Ол хүн Ореанды районунга СЭКП ТН-ның Чингине секретары Л. И. Брежневтин болгаш ГФР-ниң федералдык канцлеры В. Брандттың аразына беседа болган. Беседа үезинде Совет Заилелиниң болгаш Германияның Федеративтиг Республиказының аразында харылааларны хөгжүдериниң чугула айтырыгларын база кайы-даа таланың сонургалым хаара туруп турар ылаңгыя Европаның айыыл чок чоруун быжыгларынның таллазы-биле айтырыгларны чугулаашкан. Беседаны хүнүнү ийги чартында уламчылаан.

Аалчылар Москвадан а ь т т а н ы п к а н

Сентябрь 17-де Афганистандык хааны Мухаммед Захар Шах болгаш хаанын кыдым Умайра Москвадан Иркутске-ге чоруккан. ССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунуң болгаш Совет аалчылар чалааның баураар олар Совет Эли-дегге алабын дайырадыт аян-чоруун кызып чоруур-лар.
Хүндүлүг аалчылар Иркутсктен өскө Кыргыт база бар. Афганистандык хааны Мухаммед Захар Шах болгаш хаанын кыдым Умайра Иркутскеге ол-за хүн чедип келген. Хүндүлүг аалчыларны СЭКП-ниң Иркутск обкомунуң, облукэкономунуң удурутукчулары, хоорайнык хой-нигити организацаларының төлөөскчилери чылымы-биле уткуп алган. (СЭТА).

ОКТАБРЬ БАЙЫРЛАЛЫН ТӨЛЕПТИГ УТКУУЛУ!

Кайда-даа, чөр болганда ажил-иш бо хүннерде улам кал-барган. Октябрьниң социалист Улуг революциязының байырлалын төлөптиг уткуур күзөл-чүтүл хоорай болгаш кездээниң бүгү чонун хайныктырган. Дүүнүзүндөн бөгүн, а даярда оон-даа бедик көргүзүлгү болурунга кижик бүрүзүн социалист чарыш сорук кирерген.

Социалист чарыш бүдүрүкчү күштерин хөгжүдериниң, бүдүрүлгө харылааларын сайзыраңгайжыдарының, ажилчы чонун кижизидериниң, бүдүрүлгени эргеп башкаларының аларын кириштириңериниң кездээ амыктыг арга-методу болуп келген СЭКП Төл Комитетиниң чонга үндүргөн «Социалист чарышты организацаларын улам экинжидер дугайында» доктаалында онзапал айткан.

Төл Комитеттин ол доктаалын амыдыралга чедишкенин боттандыр, Октябрьга алдаржыткан социалист чарышты улам үр-түңнелдиг калбартыр талазы-биле СЭКП обкомунуң бюрозус тусый шиптирин хүлээп алган. Ол талазы-биле таңдылгала республиканың чөр болганда улам калбарып турар. Колхозтар болгаш совхозтар, бүдүрүлгө болгаш албан-организация коллективтери боттарының арга курлавырын сапал көргөш, улам бедиткен социалист хүлээлгенин илередип турар.

СЭКП-ниң XXIV съездинин шиптирлерин амыдыралга боттандыр, Октябрьниң байырлалына уткуштур чарышты калбартырарының, ажил-ишчи удурутуканы экинжидериниң түңнелдиге Кызылдың туулубу заводунуң коллектив бо чылдың тос айларының бүдүрүлгө планын чартык ай турунуну күөсеткен. Эрткен чылдың ол үзүндөн 870 муң турунуну хойну бүдүргөн, 14 муң рубль орулганы алган, күш-ажылдың бүдүрүкчүлүгүн 8,9 хуу бедиткен. Ол болза партияниң-организацалык болгаш масса-политиктиг кижизидилгө ажилын калбартырарын херечилеп турар.

Төл Комитеттин доктаалын танымаш, Октябрьниң байырлалын төлөптиг уткуур сорулга-биле Каз-Хем районунуң «Тилеелге» колхозунуң бүгү ажил-ишчилери мурундагы алган социалист хүлээлгенин эде көөрүн шиптирлерин. Тодаргай-лаарга, нитиниң малыгы бүдүн чартык чылда четчир чөм-суурун тургузарын, күрүнге пландан ажыр 300 тонна таразы, 500 тонна сүтү сазар. Дүк планын 100,3 хуу күөсеткен, ам-даа 4 центнерни кирер, эът белетизириниң чыл планын хуусаа бетинде күөседир. Колхозчуларын ол патриотчу эгелээшкенин СЭКП обкомунуң бюрозус ижи-биле деткип, ону калбартырын чугулапал айткан.

Тоску беш чылдың бирги чылымын планнуг онзалдаларын хуусаа бетинде күөседир, Октябрьниң байырлалын күш-ажылчы белетиг уткуур дээш чарыш республиканың өскө-даа ажил-агыйларында калбарган, Каз-Хемниң хөмүр-даш разрезиниң коллектив чыл планын декабрь беште күөсеткен, онзалдадан ажыр 63 муң тонна хөмүр-дашты назарым, бүдүрүлгө планында көрдүнгенинде 230 муң рубльдиң орулганын ажыр алырын хүлээлген, кижик бүрүзү демитг ажил-дап турар. Дагжыларның сазу ажил-иште чедишкенин бот-танып турар.

Партия организацалары чүгө патриотчу эгелээшкенин-рин деткип турар эвес, харын ону хүн бүрү удурутуп, үр-түңнелдиг калбартып турар. Партияның удурутуканы-биле чарыш бузулуп бүгү улусчу калбарышкыны алган. совет эконо-миканың болгаш культураның өздүлгенин эгээртинмес үнөр дэу, бистиң планнарынысты күөседириниң эң анык-тыг аргазы аларган.

Чамдык партия, профсоюз болгаш комсомол организацалары чарыштың алыс ужу-дузанынче ханыпал кирбей, коммунист тургузуушкунуң амгы үе-чазының салып турары бедиткен негелдерин бүрүн барымдаалаарын турары чөтпөс. Мал чөм белетизир чугула ажил Би-Хем, Бай-Тайга, Өвүр районнарда онза хөмүрүп турар.

Тараа барда эът-даа, сүт-даа болуп, ыңдыг турбуме чам-дын районнар болгаш ажил-агыйлар дүжүт ажаап алышкынын база чөтпөс организацалар, оң уланындан күрүнге тараа садарын саздадып турары канчап-даа таарышпас. Ожум-наар болгаш далашпас чоруу ам турбас ужурулуг. Тараа кезилдизиниң темпизи Улуг-Хем районда багай, а Каз-Хем болгаш Би-Хем районнарда бастырылга кезилдес диниз хөмүр-дап турар. Мындаг байдал-биле эптемпил болбас.

Ажил-агыйнын аны-бүрү адырларына социалист чарышты улам ыңай сайзыраңгайжыдар талазы-биле партия организацаларының тодаргай сорулгаларын СЭКП Төл Комитетиниң доктаалында онзапал айткан. Ону амыдыралга бот-тандыр дээш ажилчы чоннарының ортузунга партияни-организастыг болгаш масса-политиктиг ажилды экинжидер чугула.

Социалист чарышты районнар, бүдүрүлгелер, колхозтар болгаш совхозтар аразына, цехтер болгаш бригадалар, харын тус-бүрү кижилер аразына организацалары, алган хүлээлгенин түңнелдерин өй-шаанда үндүрери, мурунчылар-ның дуржулгаларын калбартыр чугула.

Ажил-ишчилер! Улуг Октябрьни төлөптиг уткуулу!

ХҮЛЭЭЛГЕЗИН КҮҮСЕТКЕН

КОЧЕТОВО. (Телефон-биле) Тайды районун «Коммунализм чөм» колхозун ажил-ишчилери тоску беш чылдың бөлүтүгү чыгында 950 тонна таразын дүжүр планын эде көргөш, 1750 тонна эки шы-ларын таразын Тороон чурт-ка боор бедиткен хүлээлгени алган.

Соталар сөстү ажил-херек дүжүрүлгө бодиткалары-биле колхозтун механизаторлары болгаш тараажиылары чакы-рылганы кыска хуусаада, агротехниктиг чүрүмнар бау-лаар чорудуп, оң чылгы ажалдадылар колхозтемпил салган. Колхозчулар кызыл-маккай күш-ажылы-биле ба-гай эвес таразын өстүрүп ал-ган. Оң ажалдадылга бе-леткеди хыялчачылыг чорут-кан.

Тараа ажаап алышкыны-ның бантайгы хушперинден эгелеткен. Оңгар-Хонунуң де-гелеринде ажал-иш дүп-хүн чок чоруу турар. Механизаторларын шудургу ажилы-ның түңнелдиге колхоз күрү-нөге тараа садарының планын

сентябрь 16-да 121 хуу күөсе-дин, сайгарылга бааламыга 2400 тонна таразын кирерген. Мону чедишкенин күөсе-динде дыка хой ажал-иш-тилер киржин, шылааран. Оларга комбайнерлер Николай Меньков, Анатолий Бухтев, Оюн Мавар-оол, Кызылдың кездээ ажил-агый техникуму-нун сургууздары, Хову-Акем-ның автотранспорт бүдүрүл-генин чозаачылары болгаш өс-көлдөр-даа хамаржылар.

Чөм-Хемчик районунуң «Чы-раа-Баны» совхозунуң шөлде-ринде күсүк дүжүтү ажаап алыры база мал чөмни ор-ганизацастыг белетизир үргүл-чүлөп турар.

Бо чурукта ол ажил-агый-ның мурунчы комбайнери (он талалан) Монгуш Ан-кыс биле тап салбырын эргелечизи Коммунар Куулар эртен эрте-жин ажилчы үнүп, чинге-та-раа кезилдизинче кирерин ду-гуржуп турар үези.

А. ОСТАПЧУНУҢ ФОТОЗУ.

Бөгүн
«Шын» солун
Күш-ажылчы
алдарның тугун

Тываның кездээ ажил-агыйыны Дуржулга станциязынын бешки бри-гадазының комбайнерле-ри Ф. ОЩЕПКОВ, В. КА-ТЫШЕВ, М. ГОСЮХИН составтыг звенога турса-каадып көдүргөн.

Ол звено хүн норма-зын бүдүн чартык, ийи ка-тап доктаамал ажыр күө-седип турар.

Дүжүт ажаап алыш-кынының мурунчылары-ныгга деңгемдер!

Мал чөмни белетизир ажил үргүчүлө-вишкен. Оң-биле ергелештир эртен чыдадан эрткан 8000 тонна силос болгаш 400 тонна сикенимс база бар.

Биске бо чылым нитизин-биле 3406 тонна сикен болгаш 16180 тонна силос херек. Ол дээрже бир инеке онааштыр 5,3 тонна сикен болгаш 5,4 тонна силос.

Мал чөмни белеткелин сибирьның 28-те доозарым хүлээлгип тур бис.

Бо чылым агаар-бойдустан байдалы берге болуп, тараа

наканда, эрте доңат дүжүш хей га черин таразынга наарама чедирген болза-даа, тараажылар багай эвес дүжүтү ап турар. Тараа культура-ларының чартык кезин кезип, ажаап, оон ортума-биле бир гектардан 8—11 центнер дү-жүтүтү ап турар. Күрүңе шы-гамырынга бо хүнге чедир чаа дүжүтүтү 1000 тонна та-раазын кириген. Амгы үеде тараа ажаап алышкыны ту-луктеп турар. Күрүңениң 2200 тонна тараа шлам-чагы күө-седир дээрзинге бүзүрелдиг болгаш ладан ажыр 800 тон-на таразы садарым хүлээлгип тур бис.

Нели чыламын дүжүтүтүң үндөшүн ам салдым эгел-лээн, күсүк, чер адырлыгы 1725 га четкен. Сахотуң ме-ханизаторлары октябрь му-рунун элээлгени турмул, 3600 га чери бо күзүн ады-рарын хүлээлген.

Октябрь бүдүзүтүң хүн-неринде сахотуң коллектив күсүк хову амыдырар эки шынарлыг болгаш комплексти чорудар, кездээ ажил-агый продуктуларының бүгү хөмү-лерин сайгарар талазы-биле күрүңенин планын даалгашын хуусаа бетинде күөседир деп, мындаг сорулгалыг амылдан турар.

Алган бедик хүлээлгелери-висти адырлы-биле күөсе-дир аргалар бисте бар.

В. ПАЩЕНКО,
совхоз директору.

Чыдаа (телефон-биле). Дүүн маңа республиканың ба-рыш зоназын көдө ажил-агый амылдамчыларының чо-вүлөт хуралы бооп эркен. Чөм-Хемчик, Барыш-Хемчик, Өвүр, Бай-Тайга, Монгуш-Тайга районнарың харымсалгалыг амылдамчылары ук хуралды ажилымга киришкен. Респу-бликаның көдө ажил-агый амылдамчыларының мурунда бөгүңгү чугула сорулгалар талазы-биле СЭКП обкомунуң бюрозунуң болгаш республиканың Министрлер Чөвүлелиниң доктаалын СЭКП Тыва обкомунуң ийги чартыгы эр В. Н. Филиппов чыгылапаларта таштырганы.

Көдө ажил-агый амылдамчыларының барыш талак зона хуралыга Барыш-Хемчик райшуркумунуң көдө ажил-агый эргелээшкенин чачалыгы В. Хангаев, СЭКП Өвүр райшуро-мунуң бирги секретары К. Шулуу, Бай-Тайга райшуро-мунуң көдө ажил-агый эргелээшкенин чачалыгы К. Сарылар, Чөм-Хемчик райшуро-мунуң көдө ажил-агый эргелээшкенин чачалыгы К. Куулар олар сазат берген.

Республиканың көдө ажил-агый министрлиниң ораакчы-ны И. Сувандин, көдө ажил-агый продуктуларын саздып алырының болгаш олар талазы-биле күрүңе инспекция-зынын чачалыгы М. М. Сухачев олар хуралга киришкен.

Чөм-Хемчик районунуң «Чы-раа-Баны» совхозунуң шөлде-ринде күсүк дүжүтү ажаап алыры база мал чөмни ор-ганизацастыг белетизир үргүл-чүлөп турар.

Бо чурукта ол ажил-агый-ның мурунчы комбайнери (он талалан) Монгуш Ан-кыс биле тап салбырын эргелечизи Коммунар Куулар эртен эрте-жин ажилчы үнүп, чинге-та-раа кезилдизинче кирерин ду-гуржуп турар үези.

А. ОСТАПЧУНУҢ ФОТОЗУ.

Чөм-Хемчик районунуң «Чы-раа-Баны» совхозунуң шөлде-ринде күсүк дүжүтү ажаап алыры база мал чөмни ор-ганизацастыг белетизир үргүл-чүлөп турар.

Бо чурукта ол ажил-агый-ның мурунчы комбайнери (он талалан) Монгуш Ан-кыс биле тап салбырын эргелечизи Коммунар Куулар эртен эрте-жин ажилчы үнүп, чинге-та-раа кезилдизинче кирерин ду-гуржуп турар үези.

А. ОСТАПЧУНУҢ ФОТОЗУ.

Чөм-Хемчик районунуң «Чы-раа-Баны» совхозунуң шөлде-ринде күсүк дүжүтү ажаап алыры база мал чөмни ор-ганизацастыг белетизир үргүл-чүлөп турар.

Бо чурукта ол ажил-агый-ның мурунчы комбайнери (он талалан) Монгуш Ан-кыс биле тап салбырын эргелечизи Коммунар Куулар эртен эрте-жин ажилчы үнүп, чинге-та-раа кезилдизинче кирерин ду-гуржуп турар үези.

А. ОСТАПЧУНУҢ ФОТОЗУ.

Чөм-Хемчик районунуң «Чы-раа-Баны» совхозунуң шөлде-ринде күсүк дүжүтү ажаап алыры база мал чөмни ор-ганизацастыг белетизир үргүл-чүлөп турар.

Бо чурукта ол ажил-агый-ның мурунчы комбайнери (он талалан) Монгуш Ан-кыс биле тап салбырын эргелечизи Коммунар Куулар эртен эрте-жин ажилчы үнүп, чинге-та-раа кезилдизинче кирерин ду-гуржуп турар үези.

А. ОСТАПЧУНУҢ ФОТОЗУ.

Чөм-Хемчик районунуң «Чы-раа-Баны» совхозунуң шөлде-ринде күсүк дүжүтү ажаап алыры база мал чөмни ор-ганизацастыг белетизир үргүл-чүлөп турар.

Бо чурукта ол ажил-агый-ның мурунчы комбайнери (он талалан) Монгуш Ан-кыс биле тап салбырын эргелечизи Коммунар Куулар эртен эрте-жин ажилчы үнүп, чинге-та-раа кезилдизинче кирерин ду-гуржуп турар үези.

А. ОСТАПЧУНУҢ ФОТОЗУ.

Чөм-Хемчик районунуң «Чы-раа-Баны» совхозунуң шөлде-ринде күсүк дүжүтү ажаап алыры база мал чөмни ор-ганизацастыг белетизир үргүл-чүлөп турар.

Бо чурукта ол ажил-агый-ның мурунчы комбайнери (он талалан) Монгуш Ан-кыс биле тап салбырын эргелечизи Коммунар Куулар эртен эрте-жин ажилчы үнүп, чинге-та-раа кезилдизинче кирерин ду-гуржуп турар үези.

А. ОСТАПЧУНУҢ ФОТОЗУ.

Чөм-Хемчик районунуң «Чы-раа-Баны» совхозунуң шөлде-ринде күсүк дүжүтү ажаап алыры база мал чөмни ор-ганизацастыг белетизир үргүл-чүлөп турар.

Бо чурукта ол ажил-агый-ның мурунчы комбайнери (он талалан) Монгуш Ан-кыс биле тап салбырын эргелечизи Коммунар Куулар эртен эрте-жин ажилчы үнүп, чинге-та-раа кезилдизинче кирерин ду-гуржуп турар үези.

А. ОСТАПЧУНУҢ ФОТОЗУ.

ТИЛЕЛГЕЖИЛЕРНИ ДЕТКИП ТУР БИС

«Социалист чарышты организацаларын улам экинжидер дугайында» СЭКП Төл Комитетиниң доктаалына хей-эът кирип, Октябрьниң социалист Улуг революциязының 54 чыл оон төлөптиг уткууру-биле Москваың болгаш Ленинградтың бүдүрүлгелериниң эгелечик саналын деткип, Каз-Хем районунуң «Тилеелге» колхозунуң ажил-ишчилери бедиткен социалист хүлээлгелер алганы өөрүчүгү-дүр.

«Саян» совхозтун тараажы-лары болгаш малчыныры, ме-ханизаторлары, тускай эрте-мингелери тилеелгежилериниң малга бүдүн чартык чылда четчир чөм-суурун тургузар, көдээ ажил-агый продуктуларын күрүңе садар планын хуусаа бетинде ажыр күөсе-дир дээн хүлээлгелери-биле танымал көргөш, ону ижи-би-ле деткип тур бис.

Бистиң совхоз эртен чы-лым мал чөм белетизир айты-рыны чедишкенин-биле шиптирлээш, сикен болгаш силостуң четчир курлавырын тургузуп алгаш, бо чылым мал продуктуларын мурунда чыл-даарга бадаарга оон хейну бү-дүрерин чедип алган бис. Сүт бүдүрериниң болгаш ону күрү-нөге саар чыл планын сен-тарын 10-да-ла ажыр күө-седирин чедип алдымыс. Бо хүннерге чедир ладан ажыр 92 тонна сүтү саткан бис.

Малчынар мал семиртиге-зин эки чорудуп, эки семирт-кен.

Биске бо чылым нитизин-биле 3406 тонна сикен болгаш 16180 тонна силос херек. Ол дээрже бир инеке онааштыр 5,3 тонна сикен болгаш 5,4 тонна силос.

Мал чөмни белеткелин сибирьның 28-те доозарым хүлээлгип тур бис.

Бо чылым агаар-бойдустан байдалы берге болуп, тараа

наканда, эрте доңат дүжүш хей га черин таразынга наарама чедирген болза-даа, тараажылар багай эвес дүжүтү ап турар. Тараа культура-ларының чартык кезин кезип, ажаап, оон ортума-биле бир гектардан 8—11 центнер дү-жүтүтү ап турар. Күрүңе шы-гамырынга бо хүнге чедир чаа дүжүтүтү 1000 тонна та-раазын кириген. Амгы үеде тараа ажаап алышкыны ту-луктеп турар. Күрүңениң 2200 тонна тараа шлам-чагы күө-седир дээрзинге бүзүрелдиг болгаш ладан ажыр 800 тон-на таразы садарым хүлээлгип тур бис.

Нели чыламын дүжүтүтүң үндөшүн ам салдым эгел-лээн, күсүк, чер адырлыгы 1725 га четкен. Сахотуң ме-ханизаторлары октябрь му-рунун элээлгени турмул, 3600 га чери бо күзүн ады-рарын хүлээлген.

Октябрь бүдүзүтүң хүн-неринде сахотуң коллектив күсүк хову амыдырар эки шынарлыг болгаш комплексти чорудар, кездээ ажил-агый продуктуларының бүгү хөмү-лерин сайгарар талазы-биле күрүңенин планын даалгашын хуусаа бетинде күөседир деп, мындаг сорулгалыг амылдан турар.

Алган бедик хүлээлгелери-висти адырлы-биле күөсе-дир аргалар бисте бар.

В. ПАЩЕНКО,
совхоз директору.

Чыдаа (телефон-биле). Дүүн маңа республиканың ба-рыш зоназын көдө ажил-агый амылдамчыларының чо-вүлөт хуралы бооп эркен. Чөм-Хемчик, Барыш-Хемчик, Өвүр, Бай-Тайга, Монгуш-Тайга районнарың харымсалгалыг амылдамчылары ук хуралды ажилымга киришкен. Респу-бликаның көдө ажил-агый амылдамчыларының мурунда бөгүңгү чугула сорулгалар талазы-биле СЭКП обкомунуң бюрозунуң болгаш республиканың Министрлер Чөвүлелиниң доктаалын СЭКП Тыва обкомунуң ийги чартыгы эр В. Н. Филиппов чыгылапаларта таштырганы.

Көдө ажил-агый амылдамчыларының барыш талак зона хуралыга Барыш-Хемчик райшуркумунуң көдө ажил-агый эргелээшкенин чачалыгы В. Хангаев, СЭКП Өвүр райшуро-мунуң бирги секретары К. Шулуу, Бай-Тайга райшуро-мунуң көдө ажил-агый эргелээшкенин чачалыгы К. Сарылар, Чөм-Хемчик райшуро-мунуң көдө ажил-агый эргелээшкенин чачалыгы К. Куулар олар сазат берген.

Республиканың көдө ажил-агый министрлиниң ораакчы-ны И. Сувандин, көдө ажил-агый продуктуларын саздып алырының болгаш олар талазы-биле күрүңе инспекция-зынын чачалыгы М. М. Сухачев олар хуралга киришкен.

Чөм-Хемчик районунуң «Чы-раа-Баны» совхозунуң шөлде-ринде күсүк дүжүтү ажаап алыры база мал чөмни ор-ганизацастыг белетизир үргүл-чүлөп турар.

Бо чурукта ол ажил-агый-ның мурунчы комбайнери (он талалан) Монгуш Ан-кыс биле тап салбырын эргелечизи Коммунар Куулар эртен эрте-жин ажилчы үнүп, чинге-та-раа кезилдизинче кирерин ду-гуржуп турар үези.

А. ОСТАПЧУНУҢ ФОТОЗУ.

Чөм-Хемчик районунуң «Чы-раа-Баны» совхозунуң шөлде-ринде күсүк дүжүтү ажаап алыры база мал чөмни ор-ганизацастыг белетизир үргүл-чүлөп турар.

Бо чурукта ол ажил-агый-ның мурунчы комбайнери (он талалан) Монгуш Ан-кыс биле тап салбырын эргелечизи Коммунар Куулар эртен эрте-жин ажилчы үнүп, чинге-та-раа кезилдизинче кирерин ду-гуржуп турар үези.

А. ОСТАПЧУНУҢ ФОТОЗУ.

Чөм-Хемчик районунуң «Чы-раа-Баны» совхозунуң шөлде-ринде күсүк дүжүтү ажаап алыры база мал чөмни ор-ганизацастыг белетизир үргүл-чүлөп турар.

Бо чурукта ол ажил-агый-ның мурунчы комбайнери (он талалан) Монгуш Ан-кыс биле тап салбырын эргелечизи Коммунар Куулар эртен эрте-жин ажилчы үнүп, чинге-та-раа кезилдизинче кирерин ду-гуржуп турар үези.

А. ОСТАПЧУНУҢ ФОТОЗУ.

Чөм-Хемчик районунуң «Чы-раа-Баны» совхозунуң шөлде-ринде күсүк дүжүтү ажаап алыры база мал чөмни ор-ганизацастыг белетизир үргүл-чүлөп турар.

Бо чурукта ол ажил-агый-ның мурунчы комбайнери (он талалан) Монгуш Ан-кыс биле тап салбырын эргелечизи Коммунар Куулар эртен эрте-жин ажилчы үнүп, чинге-та-

Эртем. Үлөтшүр. Азы-чем.

Азы-чем продуктуларын массалык-бизе бүдүрүшкө херектөөр чаа техноло-
гияны тургузарына совет эртемдеринин салымынын дугайында «Правда-
ны» Паралла Бюроунун айтырларында элт болгаш сүт үлөтшүрүнүн Техноло-
гия институтунун ректору Н. П. ЯНУШКИН харылаан.

АЙТЫРЫГ: Элт, сүт, балык
ажылдап кылар индустрия-
нык адырлары бо беш чыда-
ба талаа-бизе чаа эртем
шынчылдарын дугайы
чугалап көрүсөм.

— Элт-сүт болгаш балык
үлөтшүрүнүн продукцияны
бүдүрүшкө диктандырып
тоску беш чыл панымын та-
лаа-бизе СЭКП-ниң XXIV
сездинин Директивалары-
нда көргөн болгай. Бүдүрүл-
гөш шынар талаа-бизе өздө-
дөш чедип аларынын эрге-
жок чугулаан партиялык
сездин база айтыкан. Чу-
гаа болза, ассортиментни ка-
бартырып, продуктуларын
чегир болгаш амданын шы-
нарынын экинжидерин дуга-
йында болуу турар.

Бо сорулаларын шынчыл-
дарда азы-чем чиг-эди
комлектиктин ажилдары та-
лаа-бизе технологу ажилдап
кылышканын тургузар эр-
тем шынчылдарын хөгжүдөр,
ашы-чем болгаш элт-сүт үлөт-
шүрүнүн бүдүрүлгөш дүр-
гөн тууду болгаш чаарты кы-
лыр, оларын техниктик де-
ришкенин боттандыра
адаар. Адиринк техникалык
болгаш технологиянын доктаа-
мал сайгандыгына чу-
гула. Бо айтырларга бис-
тин чурувуста уаг кичээ-
гейи улаандырып турар. Чаа
беш чыда азы-чем, элт-сүт
үлөтшүрүнүн хөгжүдөшкө
14 млрд. хире рубль чыг-
дар дөшкө маңаа тодаргай
чыккан болур.

Бистин институту бодурун
ажылдап келген чыдарында
уаг азы-агынын ош мун
ажык инженерлерин берген,
ошарын хой нуруузу уаг-
уаг бүдүрүлгөш, эртем-
шынчыл институттарында,
конструктор бюроларында
ажылдап турар. Оларын
идеялары болгаш боттот
ажылдары эртем-техникти
дешишкө уаг уаг кырып
нир турар. Келер үеин
инженерин чогадыкты харак-
тери институтуа өөрени
агзынын балтайгы хуве-
райдан эгелен, хейраттенин
туарын маңаа айтыр чу-
гула.

Ам бисти хаара түдүр
тур чууга айттыр болза
технологу чаа чорудуш-
кунарын дилеп тывары, хой
чиг-эти ажилдап кылар
болгаш бектик шынары про-
дукцияны бөөр ажилдык де-
ришкенин тургузар болур.
Бистин адырнын бүдүрүш
тур кылыгына мурундагы
ажылда-даа артык амданын,
чегир болурун чедип алары
— кол сорула ош. Ол сорула-
дарын мурундагы, чачыл
бозу берген аргалар-биле
күсөдип шыдаас. Бичаган
ашы-чем үлөтшүрүнүн техно-
логия арсеналы чаа аргалар-
биле ажилдап ужураат. Ол
аргалар амдык физика-
лык, химиялык, мик-
робиологиялык, биохимия-

лык чедипшкенин үдө-
дөшкөтүр.

Чизээ, шаанда бистин ин-
ституту дооскан, ам техник-
тик эртемдерин доктор, про-
фессор Н. А. Рогов бодурун
лабораториянын ажилда-
чылары-биле кады азы-чем
продуктуларын массалык-би-
зе бүдүрүш турар үеде ко-
нарнын энергияны, бектик
частотанын тогу, уаг-трау-
ну кижиге бараан болурун
албадан турар чаа арган
тышкан болгай. Элтти ажил-
дап кылырнын чаа арган
профессор А. С. Болшаков
тышкан.

Эртем-техникти революция-
нык чедипшкенин азы-чем
продуктуларын чаа арга-биле
бүдүрүш болгаш ажилдап кы-
лыр арган тургускан. Чизээ,
амгы үеин физикалык
бүдүрүлгөш байданын ха-
лыма-биле шынчылдар,
амаа хамаарыштыр чорудар
аргалар-биле бисти чөсөтөш
турар. Ам үеде физика амы-
дыраче идеикейли-биле сян-
ниги кирген болгаш кижиге
эрежок чууга апарган өс-
көришкенин бүдүрүшкө,
үлөтшүр чиг-эди болурун
турар.

Химия бодурун газына бол-
гаш нефтьге хамаарыгына
болурун, бодурун техникти
арсеналын хой санын ар-
галары-биле оларын спиртче,
пластикти массалары, син-
тетикти чуктарга хуудурун
турар. Чонун херектелин
массалык продуктуларын
кылыр хой чаа чүдүрүш
физика кирип турар. Ол
дугайын бистин институтун
лабораториянык кылаан
шынчылдар херектеп турар.
Чугула уаг азы-агы дуга-
йында болуу турар ашы-чем
чиг-эдине чаа, электрофи-
зикти арган ажилдап кы-
лаан.

АЙТЫРЫГ: Дыка хой бүдү-
рүлгөш элт, сүт, балык
ажылдап кылырнын чаа
электрофизикти арган не-
терин эгелен болгай. Ош
ажылдык кайы хире болуу
турары?

— Сепараторлар дузаны-
был сүт тыртты—бүдүрүл-
гөш чууга чорудушкуну.
Ош дузаны-биле сина сар-
жаа бүдүрүшкө эрежок чу-
гула үстү малап ал турар.
Сөөлү чыдары сепаратор-
ларын конструкцияны
уаг эскерилгелер кылбаан
шы-на харым, мичаа-даа
ныды сепараторлар бүгү
чүртүш хемчөөл-биле алырга
му-мун тонна үлөш үстү
чедип ылгайып, сүтке
артырып каап турар. Ош
өөрени көргөш, электрофизика
лабораториянык ажилда-
чылары шынчыл ажилын
кылып эгелен. Азы-чем
кылышканына бектик
частотанын тогу дузалан болуру
нээрэн. Чугаа болза, кичээ-
дөшкө совет маңаа кай-
тамык эл ажилдарын көр-
гүсөм. Ол почка-машина
бифштексти 2 минута ишти-

нда болуу турар-дыр. Бе-
дик частотанын приборлары
электромагниттик энергияны
чыгыткө шалчедер болгаш ол
чыгыт чүвенин иштинде эгел-
еп чыгыр, а чыгыт бүгү
хемчөөлө тараар. Институту
ультрабедик частоталык тур-
гуздарын кылаан, оларын
чамдык бүдүрүлгөшкө шенеп
көргөн. Оларын дамчыштыр
эрттирген сүт мурунуудан
хой үстү берип турар.

Өскө бир чикекти көрөөс.
Элт болгаш балык продукту-
ларын иштап, кадырарына
хой, чымштыг ажил негет-
тнер. Бир эвес ол ажилды
моон сонгаар эрги аргалар-
биле боттандыра болза ажил
чангыс черге таптап турун
бээр болгаш чонун негеден
ан долу хандырышмас. Про-
дукцияны иштап, кадырары-
нык чаа арган физиктер
санаадап, тускай электро-
агрегаттарын чогадып кы-
лаан, ош ачындыла моон му-
рунда иштап, кадырарын
5-7 хонукта кылып турган
болза ам кап-ла минута иш-
тинде кылар. Белев продук-
циянык шынары дыка бектик
болган.

Амгы үеин физикалык үлөт-
шүр эң бектик частотанын
индустриянык чикекти күчү-
лүг технологиянык дешишкени
берип турар. Ош ачындыла
чонун уаг херектелин бол-
дурун турар сөскө чикек-
тик продуктуларын бүдүрүшкө
болгаш санааларын чаартып
бөтүлүш арга тургустууш. Ла-
бораториянык ажилдачылар
индустриянык болгаш арга-
лыгы үдөшкөн оригинал-
даг агрегатты кылаан, ош
шенеп көргөн чаа үлөтшүр
ажылдачылар чүдүлүг деп
санаан. Ол арган өзүтээр
сөскөларын карт чокка кы-
лып болур. Агрегатты тус-
кай тургузуу тыртып каан
этке эрежок чууга хейр-
ни бээр. Ош сонда сөскөла-
рын 50 секунданын иштинде
де инфракызыл херек-биле
өң кирир, олар хой бээр.
Барык белев апарган кылы-
ны изиг ил додурган кама-
раже сүп каар. Сөскө апаа
быр болуу берген сөскөла-
рын 10-15 козекте, поли-
этилен хаштарга суккан, ма-
газинерке чорудар. Москва-
нык элт комбинадына чаа
автоматты ажилдап эгелен-
нини практикаын ал көр-
гө, ош шынчылдарын адыр
бөтүлүш оралга чыда бир
миллиондан эвеш эвес рубль
болуу турар.

Бектик частоталык ток-биле
чиг-эти ажилдап кылыр-
нык бир чаа арган тышкан.
Бо энергия-биле ажилдап ту-
рар печкалар элти беш-ады
рыла натап дүргөн хайныдып
турар. Чокта чаа эртем «Ин-
формация-74» деп делегетке
көрсөткөн совет маңаа кай-
тамык эл ажилдарын көр-
гүсөм. Ол почка-машина
бифштексти 2 минута ишти-

де, шынчыл каан дагаа огулун
2 минута 30 секунд, а со-
скааны— 30-40 секунд иш-
тинде быкырган. Ош ажил-
дарынын чикек уткамы мыл-
дыг: частота ажилдап турар
делетке секундда элөөн кап
миллиард чайгылышканын
болдуруштар шөл тургустууш.
Продуктула шынчыл ол чайгы-
лышкына барык-ла карак
чивеш дээр аразында курга-
дыр сорулар, амаа чыгыт
тургустууш.

Бо айтырлар дыка па-
рын, ош бүгү чурттарын эр-
темдерин болгаш техноло-
гари шынчыл, делегей кон-
грессеринге чугалажык ту-
рар. Чизээ, Москвага эртем
Бүгү-эвеш конференцияны
азы-чем чиг-эди физик-
ти арга-биле ажилдап кылы-
рынын аргаларын чугала-
кан. Эртемни болгаш үлөт-
шүр кады кылаш турар кү-
женишкенин чаа чоруду-
шкунуна тургузарыга чедип
кээр деп чүе ол.

Субимационуг курга-
дышкын — сөскө-биле курга-
дыр арган маңаа көрөөс. Ам-
гы үеде консервирлар арга
ажык негетерин билдинтир.
Билангыя ногааларын, нати-
жистин, сүтү болгаш элт
курдырарыга бектик темпе-
ратураны ажилдап турган.
Кургадыкы иштинде чыгыт
ны таарыштырып турган,
азы-чем продуктуларын
шынчыл чорутууш боттанды-
рыштыр, продукциянын
үдүрүшкө, продукциянын
курга, үр үеде шыжап бо-
лур аргалыг ашаар. Бичаа-
даа изиг агаар чүткө про-
дукцияны хейрлик эскерип ту-
рар эвес, харын ош үеин
химиянык бүдүрүлгөш үдү-
рүш турар.

Сөскө-биле кургадыр— суб-
имационуг кургадыга ош
сыр өскө түндөйдө берген.
Продукту хейр талаа-биле
белев уаг үрөөс. Чизээ,
сөскө-биле кургаткан элти
настроляже суккан, сүт кудуп
каап ол салыштарга элти
эрг-ле хейри нөштүп келер.
Кол-ла чүе болза ош чегир
чорудуш долу-биле арты
каары болур. Москвага Остан-
кинонун элт комбинадына,
Ленинградтын элт комбина-
дына мыдык агрегаттар
ажылдап эгелен. Оларын
конструкцияны болгаш тех-
нологияны бектик институту
ка чопалаткан болгаш ажилдап
кылаан. Элт продуктуларын
кургалып, кадырар мыдык
тургусту бо чылап Белоруссия-
нык Оршанскиде элт комби-
надына тургузар.

Институту эртемдерин
коллективни ам элт-сүт үлөт-
шүр комлектив элдерин
айтырларын шынчыл
турар. Автоматтык шу-
гумарын, пектерин, бүдүрү-
шкенин математикти башка-
рыла аргазы-биле ажилда-
дыр сөскө ажилдап кылып
турар. Амгы ажилдап турар
технологиянык дыка бүдүрү-
шүгү технологияларын хейр-
леп, тургузууш турар.

БЕСЕДАНЫ Б. ГЛЕБОВ
кылаан.

Яндак Серен бы-
заа ажаакчызын-
ий чыл болган, эр-
кен чылын ол 106
бызааны ажаап өс-
түргөн. Бо чылын тө-
рүүр чүс инекке
онааштыр 95 бызаа

камгалап алырын
хүлөөнөш, херек кы-
рында 99 бызааны
доруктуруп өстүр-
ген.
Амгы үеде комму-
нист Я. Сереннин
ажаалдазында 118

бызаа бар, ош баш
бүрүзүгө онааштыр
хонукта немелде
дензини ортумаа-би-
ле 800 грамм чеди-
рип турар. Яндак
Сереннин фото-чу-
руу Эрзинде «Ком-

мунизмче орук» кол-
хозтун хүндүлө
самбыразында.
ЧУРУКТА: бызаа
ажаакчызы Я. Се-
рен.
С. Чажын-оолдун
фотозу.

Мурнунда «Чаа орук»

ЭРЗИН (Телефон-биле). Ра-
йонун колхозтарынык ажил-
чылары нитинин малын
чечир санын чөм-суурун бе-
леткээр дээр демиселди кош-
тапкан турар. Ажил-агыллар
нитини-биле 53.990 центнер
сигени белекти, планын 59,9

«Чаа орук» колхозтун си-
генчилер шалыпкын ажил-
даш, сизен белектеленип чыл
планын 91,9 хуу боттанды-
рып, өскөскөн мурнап турар.
Ийги черде «Мөрөн» колхоз
чоруп турар.

Чөөн-Хемчиктен медээлер

ЧАДАНА. (Телефон-биле).
Нитинин малын сизен бе-
леткээр планын онаалга-
зын Чөөн-Хемчин районун
колхозтары болгаш совхозта-
ры 68 хуу күсөткен.

Амыл-агылдардан «Алдан-
Маадыр» совхозтун сизенчиле-
ри социалисттик чарышты
мурнуку одурунда чоруп ту-
рар. Олар 2474 тонна сизен-
ни белектээр дээлгезин 2735

тонна чедирип, планын 110,6
хуу күсөткен. «Искра», «Ок-
тябрь 30 чылы» колхозтар
мал чими белектээринин дээл-
гезин база амыр боттанды-
ган.

«Искра» колхозтун колхоз-
чулары пландан ажык 500
тонна сизени белектээринин хү-
лөөнөш. Ону күсөдир дээр
Ондар Машкар-оолдун, Кара-
сал Маадыр-оолдун уагынны

механизаттыг зенелери
шалыпкын ажилдап турар.

Районун ажил-агылларын-
да келер чылдың часы та-
рылганын херектээр үрени
уруушкуну эгелен. Нитизи-
биле 120 тонна кызыл-тас
үрени белев, ол планын
27,9 хууу болур. Бо ажил
«Тыва», «Сүт-Хөл» совхозтар-
да организастыг чоруп турар.

М. СЕВЕН.

ДЕЛЕГЕЙ БО ХҮННЕРДЕ

БЕЛГРАД. (СЗТА). Прези-
дент Титонун чалаанын өзү-
гар СЭКП ТН-ны Чингине
секретары Л. И. Брежневти
чонок уаг Югославияне
ыйралчы аян-чоруу Югосла-
вет харылзааларга чуугула
болушун болур деп, Югосла-
виянык Коммунист эленин
орган «Коммунист» со-
лунун редакция чүүлүндө би-

жизн. Югославия ССРЗ-биле
болушун харылзааларына
улуг кичээленин кездеде са-
лып келген. Боттарынын ара-
зын бугу адырлар талаа-
зын харылзааларын болгаш
кады ажилдашканы хөгжү-
деринге сонургал политик-
ти бектик деңгелег сөөлү үе-
де болулаан харылзааларда
база илереттинген. Чазантык
даргазы М. Рибичин, даштын
херектер талаа-биле куруне
секретары М. Талевач, ЮНЗ-
ни Президиумуну күсөскөн
бюроунун кижигуну М. Таа-
рович олар Совет Эвиленин
чоразан. Эске-даа хой санын
ужурамышкына болгаш
болулаан чугалажышкын-
нарга Югославиянык туру-
кады ажилдашкыга чигил-
бис сиңиринген. Бо үеде, Ле-
онид Ильич Брежневти аян-
чоруунун бүдүрүшкө, ош дем-

деглээр база эрежок чуугула
деп, солун бизнж. Югосла-
вет харылзаалар улам турум
болгаш улам утка-шындрлыг
болуп бар чоруп. Бичаа-
даа бугу аргалар ам-да
доозулбаан чугаажон, югос-
лав болгаш совет делегация-
ларын аразына чугала-
мышкына чоруп турда чаа
күмөнишкенинге иди бол-
луп бадикаттынар дээрзинге
бүдүрүлгө бис.

СЭКП ТН-ны Чингине се-
кретарынын Югославияга аян-
чоруу делегейде улуг эскер-
лишкенин үеинде бол-
лур, оларны боттандырышкын
Совет Эвилени чуугула ролуа
ойнап турар. СЭКП ТН-ны
Чингине секретарынын аян-
чоруу болгаш кылар чугала-
мышкына чүгө ийи та-
лааны харылзааларын ай-
тырлары-биле кызыгаар-
латтымас, а амгы делегейде

байдалдарын байдальдык
чыдагандарын болгаш бо-
дунар аргалык шиптирлерин
дилеп тывар дугайында айты-
рыларын хаара туудар чере
билдингир, олар бистин
ийи чуртуука, делегей ха-
рылзаларын нитизи-биле
экинжидеринге амыктыг болу-
ру чугаажон. Ийи тала үлө-
боддарын айтыр, ол үлө-бо-
далдар буруу тайбынын бол-
гаш айыл чок чорукту чедип
алырынга кандыг байдал-биле
эң эки дузалаан турарын би-
лип алып төлөдө, бо бугу ай-
тырларын талаа-биле са-
нал-онандарын солумар ар-
ганы югослав-совет чугала-
мышкына бээр.

Эш Л. И. Брежневти аян-
чоруунга сестил-сагышты
ханызындан байыр чедирип,
«Кирип моорлаңар!» деп чу-
гаалап турар бис.

Г. Гусактын чугаазы

ПРАГА, сентябрь 18.
(СЗТА). ЧКП ТН-ны болгаш
ЧССР-ниң Национал Фронту-
луну ТН-ны чуртун то-
дөөлөгө органдарына ам бо-
лур сонугада тураскааткан
каттышкан плесуну болган.

ЧКП ТН-ны чингине се-
кретары, ЧССР-ниң Национал
Фронтууну ТН-ны даргазы
Г. Гусак аян кеткө кыла-
ган.

ЧКП-ниң XIV сездинин
шынчылдарын ажилдаага
боттандырышкын Чехосла-
виянык чоңуң чедипшкенин
нир ол демдөгөн. Партия-
нык уаг-уаг ролон чайгы-
лыш чогу-биле катан тургуза-
ры кол сорулга турган. ЧКП-
ниң уаг-уаг ролон политикти,
демиселге барым күштерин
тиндээр, амыкчы чонларын
амыдыралына, амыл-чору-
дугаага таарымчалыг бай-
далды хандыр деп партия
болгаш уауна берген
азаашкынын адырлары-биле
күсөткен деп ЧКП ТН-ны
чингине секретары демдөгөн.
Чехославия нитизи-биле
үеде социалист хөгжүдөшкөн
орун-биле идегедир чоруп
орар.

Эш Гусак Федералдык Су-
рала, Чехиянык болгаш Ха-
валынык национал Чоңу-
дериго болгаш бугу чалаар-
нык национал комитеттеринге
ам болур сонугада тураскааткан
ужур-дузанын тодаргай до-
ктаан.

СЭКП-ниң XXIV сездинин
шынчылдарын үдөшкөтү-
тиген Совет Эвиленин чыгу-
ла инициативасын чу-
лаа уаг-уаг ролон плеткенин
уаг-уаг ролон плеткенин та-
лаа-биле кездеде эш Гусак
демдөгөн. Совет Эвиленин
дешишкенин боттандырышкын
уаг-уаг ролон плеткенин бот-
тандырышкын уаг-уаг ролон
плеткенин боттандырышкын
уаг-уаг ролон плеткенин бот-
тандырышкын уаг-уаг ролон
плеткенин боттандырышкын

дин-биле көрүмүшкан, амгы
үеин сонугадамын болбас
айтырларын шиптирээр-
ринче идегелди-биле кирер
ужураут бис деп Г. Гусак чу-
гаалаан.

Барын Берлин талаа-биле
чоокта чаа дугураактын чар-
гына Чехославияны байыр
чедирип турар, ону чедип аян-
дыла кол ролу Совет Эви-
лени байла деп, Гусак ош
унд демдөгөн. Бо дугу-
раакта Европ динте дүшкүр-
лүг чорукту чавырылар ар-
ганы берип, Европ-
аын амыл чок чоруп-
лун талаа-биле хуралды
чымыдырышкын орун амы-
ды турар деп, ол чугалаан.
Ол чорук Чөөн болгаш Ба-
рын чүктөрүн аразында ха-
рылаан экиндер, ГФР-ниң
болгаш социалист чурттар-
нын аразында харылзааларын
чорукчулар.

СССР болгаш өскө-даа со-
циалист чурттар-биле Че-
хославияны Варшава Ке-
рээлинин каттыштырып турар
вайралы биске канчар-даа
ажык уаг-уаг ролон плеткенин
үдөшкөн деп Гусак чугаа-
лаан.

«Уш фронтуда»

Урал» өзүн редакция чү-
лөткө бижан.
Америк империализмни
даштыкы рынок дээр демисел
«америк ажилчылары аар-
чүк болур» деп солун дем-
дөгөн. Долларын «шын»

НЬЮ-ЙОРК, сентябрь 17.
(СЗТА). АКШ-тын чааа Ин-
дий-Кылаттын улустарына
уаг дайынын, «делегейни»
сизиг дайынын, ол шыкшан
«бозуну хууда чонунга уаг-
дайынын» чоруп турар. Ин-
чагааш америк империализм
«уш фронтуда» дайынын чо-
рудуп турар деп «Дейли

ПОЛИТИКАЗЫ

болгаш улустун чаагай амыдыралы

экономиктиг политиказынын
кол-кол уламышкынарын,
СССР-ниң улус ажил-агылын
хөгжүдөрүн тоску беш чыл
панымын талаа-биле СЭКП-
ниң XXIV сездинин Дирек-
тиваларын утка-шынарын
мылантыг тодаралды турар.

Күрүмнүн эртемге үдөш-
кенин диктандырып, паны-
шкыны фактыларын бижы-
гы үдөшкөш, индустри-
лици материалдык, күп-ажы-
лы болгаш сан-хө талаа-биле
болтут курааларына
даянган турар ужураат.

Секки беш чыл, ош түнө-
лөри черге кайгамчыкты
болган дээрин база чу-
гаалап каар херек. Продук-
циянык кымыр хейрлерин
бүдүрүшкө дугайында
кайгамчыкты тодаргай сав-
ырын саяп айтып, секки
беш чылдын түнөлдөрүн
кол-кол көргүзүшкө чамдык
чүдөөл-биле-даа бол айтыр
оразалып көрөөс:

совет кижилерин амыды-
ралын дешиш боттуу-биле
белев, чонун чагай амы-
дыларын өздөшкөн тем-
пери дүгөдөөс:
улус ажил-агылын өздө-
шкөн темпери дүгөдөөс:
экономиканы өздөшкөн тем-
пери дүгөдөөс:
улус ажил-агылын өздө-
шкөн темпери дүгөдөөс:
экономиканы өздөшкөн тем-
пери дүгөдөөс:
улус ажил-агылын өздө-
шкөн темпери дүгөдөөс:
экономиканы өздөшкөн тем-
пери дүгөдөөс:

чарыжыга чаа-чаа туруш-
тары чаалап алган.

XXIV сездин СЭКП ТН-
ны Чингине секретары Л. И.
Брежневти дешишкенин тур-
ганын-биле алырга, секки
беш чылдын үеинде «партия бол-
гаш улус ажил-агылын
улам хөгжүдөр болгаш кам-
галады бижыларын, ажил-
чы чонларын чагай амы-
дыларын өздөшкөн тем-
пери дүгөдөөс:
улус ажил-агылын өздө-
шкөн темпери дүгөдөөс:
экономиканы өздөшкөн тем-
пери дүгөдөөс:
улус ажил-агылын өздө-
шкөн темпери дүгөдөөс:
экономиканы өздөшкөн тем-
пери дүгөдөөс:

СССР-де амыдырал де-
пеш хамыктын мурунда на-
ционал органдарын хемчөө-
лөшкөн огулаан-биле тодар-
тыштып турар. 1961—1965 чы-
дарда ол 32 хуу, 1966—1970
чыдарда—41 хуу өскөн, 1971
—1975 чыдарда—37—40 хуу
көвүдөр.

